

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

3^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 12 Αυγούστου 2022 με την εξής σύνθεση: Μιχαήλ Διαθεσόπουλος, Πρόεδρος, Σωτηρία Σταματοπούλου, Εισηγήτρια και Χρυσάνθη Χαραλαμποπούλου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 7.7.2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 964/7.7.2022 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» με διακριτικό τίτλο «...» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στο ..., οδός ... αριθμ. ...., όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά της ... (εφεξής «...» ή «αναθέτουσα αρχή»), που εδρεύει στο ..., οδός ... αριθμ. ...., όπως νομιμα εκπροσωπείται.

Κατά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα ..., ως ασκούντος ατομική επιχείρηση καθαρισμού, που εδρεύει στο ..., επί της οδού ...αριθμ. ... (εφεξής «ο παρεμβαίνων»), όπως νομίμως εκπροσωπείται.

Με την υπό κρίση Προδικαστική Προσφυγή της, η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση **(α)** της υπ' αριθμ. 133/2022 απόφασης (απόσπασμα από τα Πρακτικά της 8ης Συνεδρίασης) του Διοικητικού Συμβουλίου της ... κατά το μέρος που, πρώτον, απέρριψε την προσφορά της και δεύτερον, έκανε δεκτή την προσφορά του ανακηρυχθέντος προσωρινού αναδόχου «...», και **(β)** της υπ' αριθμ. 167/2022 απόφασης (απόσπασμα από τα Πρακτικά της 11^{ης} Συνεδρίασης) του Διοικητικού Συμβουλίου της ..., με την οποία κατακυρώθηκε οριστικά ο διαγωνισμός στον οικονομικό φορέα «...».

Με την παρέμβασή του, ο άνω παρεμβαίνων, αιτείται την απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής, κατά το μέρος που τον αφορά, και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης απόφασης.

Η συζήτηση άρχισε, αφού το Κλιμάκιο άκουσε την Εισηγήτρια, Σωτηρία Σταματοπούλου.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της προσφυγής καταβλήθηκε, πληρώθηκε και δεσμεύθηκε το νόμιμο παράβολο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 363 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και 5 παρ. 1 του π.δ. 39/2017 (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την από 7-7-2022 ηλεκτρονική απόδειξη πληρωμής της Εθνικής Τράπεζας, καθώς και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), ποσού 707,82€, υπολογιζόμενο επί της εκτιμώμενης, άνευ ΦΠΑ, αξίας της σύμβασης, ήτοι επί του ποσού των 141.564,80€.

2. Επειδή με την υπ' αριθμ. πρωτ. ... Διακήρυξη ..., ως αναθέτουσας αρχής, προκηρύχθηκε ανοιχτός δημόσιος ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την ανάθεση της σύμβασης με τίτλο **«Καθαρισμός των χώρων της ... για δύο (2) έτη»**, προϋπολογισμού 175.540,35€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ εκ 24% ή 141.564,80€ άνευ ΦΠΑ, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή). Σύμφωνα με το άρθρο 1.3 της Διακήρυξης αντικείμενο της σύμβασης είναι η παροχή υπηρεσιών καθαρισμού κτιρίων για τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής, όπως ειδικώς προσδιορίζονται στο Παράρτημα Ι, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του κειμένου της Διακήρυξης.

3. Επειδή το πλήρες κείμενο της Διακήρυξης καταχωρήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ την 4-4-2022 με ΑΔΑΜ ..., καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο προκείμενος διαγωνισμός έλαβε συστημικό αριθμό ...

4. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 1.5 της Διακήρυξης, ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών ορίστηκε η **20^η Απριλίου 2022 και ώρα 15:00 μ.μ.**, ενώ η ηλεκτρονική αποσφράγιση των υποφακέλων με την ένδειξη «Δικαιολογητικά συμμετοχής – Τεχνική προσφορά» ορίστηκε ότι θα λάβει χώρα έως και την 3η εργάσιμη ημέρα μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 3.1.1 της Διακήρυξης. Στη σχετική διαγωνιστική διαδικασία υπέβαλαν προσφορά έξι (6) οικονομικοί φορείς,

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

συμπεριλαμβανομένης της προσφεύγουσας και του παρεμβαίνοντος, και δη οι ακόλουθοι:

A/A	Ονοματεπώνυμο	Αριθμός συστήματος
1.	...	...
2.	...	...
3.	...	...
4.	...	...
5.	...	...
6.	...	...

Μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών των συμμετεχόντων, η Επιτροπή του Διαγωνισμού συνέταξε το με αριθμ. πρωτ. 4142/6-5-2022 Πρακτικό Τεχνικών Προσφορών, με το οποίο κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι η προσφορά της προσφεύγουσας εταιρείας «...», (όπως επίσης και των συμμετεχουσών εταιρειών «...» και «...»), **είναι απορριπτέα** διότι δεν έχει καταθέσει οποιοδήποτε επίσημο έγγραφο, ώστε να αποδεικνύει την χρηματοοικονομική της επάρκεια για τα έτη 2020-2021 (όπως πχ ισολογισμούς ή δηλώσεις ΦΠΑ ή Φορολογική δήλωση ή κάτι αντίστοιχο). Με το άνω Πρακτικό ορίστηκε ως ημερομηνία αποσφράγισης των οικονομικών προσφορών η 9-5-2022 και ώρα 11:30 π.μ., ενώ στο υπόψη επόμενο στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, ήτοι αυτό της αποσφράγισης των οικονομικών προσφορών, προκρίθηκαν οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς 1. ..., 2. ... και 3. ..., οι προσφορές των οποίων κρίθηκαν σύμφωνες με τους όρους της Διακήρυξης. Ακολούθως, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 4303/9-5-2022 Πρακτικό Οικονομικών Προσφορών, η Επιτροπή του Διαγωνισμού προέβη στην αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών των άνω τριών εταιρειών, των οποίων οι προσφορές είχαν κριθεί ως παραδεκτές, και στην ανάδειξη της ατομικής επιχείρησης «...» ως προσωρινού αναδόχου. Τα ανωτέρω με αριθμ. πρωτ. 4142/6-5-2022 και 4303/9-5-2022 Πρακτικά της Επιτροπής του Διαγωνισμού επικυρώθηκαν με την ήδη προσβαλλόμενη με την παρούσα και με αριθμ. **133/2022 απόφαση** του Διοικητικού Συμβουλίου

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

της ... (απόσπασμα από τα Πρακτικά της 8ης Συνεδρίασης), με την οποία αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, αφενός η απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας, αφετέρου η ανάδειξη ως προσωρινού αναδόχου του νυν παρεμβαίνοντος .... Εν συνεχεία, με την επίσης προσβαλλόμενη με την υπό εξέταση προσφυγή, με αριθμ. **167/2022** απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ... (απόσπασμα από τα Πρακτικά της 11^{ης} Συνεδρίασης) κατακυρώθηκε οριστικά το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στον παρεμβαίνοντα οικονομικό φορέα «...». Αμφότερες οι άνω αποφάσεις, ήτοι τόσο η με αριθμ. 133/2022 απόφαση περί προσωρινής κατακύρωσης όσο και η με αριθμ. 167/2022 απόφαση περί οριστικής κατακύρωσης [η οποία, σύμφωνα με το νέο άρθρ. 100 του Ν.4412/2016 και τις ομοίου περιεχομένου διατάξεις των άρθρ. 3.1.2 και 3.3.1 της Διακήρυξης, ως τελική πράξη κατακύρωσης και ανάδειξης οριστικού αναδόχου ενσωματώνει πλέον όλες τις προηγηθείσες αποσπαστές πράξεις της διαδικασίας, ήτοι ενσωματώνει και την προηγηθείσα με αριθμ. 133/2022 απόφαση του ΔΣ της ... περί ανάδειξης προσωρινού αναδόχου], κοινοποιήθηκαν μετά των ενσωματωμένων σε αυτές και εγκεκριμένων Πρακτικών, στους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 5-7-2022. Κατά των άνω εκτελεστών αποφάσεων κατακύρωσης της αναθέτουσας αρχής, στρέφεται η προσφεύγουσα με την υπό εξέταση προσφυγή της, αιτούμενη την ακύρωσή τους, για τους σε αυτήν ειδικώς αναφερόμενους λόγους.

5. Επειδή ο διαγωνισμός ως εκ του αντικειμένου του (υπηρεσίες), της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης άνευ Φ.Π.Α. (141.564,80€), της νομικής φύσης και της δραστηριότητας της αναθέτουσας αρχής και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016, η δε ΑΕΠΠ, και ήδη Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, όπως μετονομάστηκε κατ' άρθρ. 3 παρ. 1 Ν. 4912/2022 (ΦΕΚ Α' 59/17.03.2022), ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

6. Επειδή, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον οι προσβαλλόμενες αποφάσεις, ως προελέχθη, κοινοποιήθηκαν σε όλους τους συμμετέχοντες μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 5-7-2022, και η προσφυγή κατατέθηκε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 7-7-2022, ήτοι εντός της

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

προβλεπόμενης δεκαήμερης προθεσμίας από την άνω κοινοποίηση, ενώ, επίσης, ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του Π.Δ. 39/2017 και είναι ψηφιακώς υπογεγραμμένη.

7. Επειδή, η προσφεύγουσα θεμελιώνει το έννομο συμφέρον της στο γεγονός ότι μη νομίμως κατά τους ισχυρισμούς της αποκλείστηκε η προσφορά της με την προσβαλλόμενη απόφαση, ματαιώνοντας την προσδοκία της να αναδειχθεί ανάδοχος της σύμβασης. Ομοίως, μεθ' εννόμου συμφέροντος - δοθέντος ότι δεν έχει καταστεί οριστικώς αποκλεισθείσα- , η προσφεύγουσα αιτείται την απόρριψη της προσφοράς του αναδειχθέντος οριστικού αναδόχου, νυν παρεμβαίνοντος, ...

8. Επειδή η αναθέτουσα αρχή προέβη την 8-7-2022 στην προβλεπόμενη, από το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017, κοινοποίηση της υπό εξέταση προδικαστικής προσφυγής στους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς, μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού.

9. Επειδή ο παρεμβαίνων και αναδειχθείς οριστικός ανάδοχος «...» άσκησε εν γένει παραδεκτώς, με προφανές έννομο συμφέρον, και εμπροθέσμως, δια κατάθεσης στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 14-7-2022, την υπό ίδια ημερομηνία Παρέμβασή του, αιτούμενος την απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής, και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης απόφασης, δυνάμει της οποίας αναδείχθηκε ανάδοχος.

10. Επειδή με την υπ' αριθμ. 1398/2022 Πράξη του Προέδρου του παρόντος Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής η 12-8-2022 και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις του επί της προσφυγής ως και επί του ενσωματωμένου σε αυτήν αιτήματος λήψης προσωρινών μέτρων.

11. Επειδή, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, δεν προκύπτει αποστολή απόψεων της αναθέτουσας αρχής είτε στην ΕΑΔΗΣΥ είτε στους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς, αναφορικά με την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή.

12. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 3^{ου} Κλιμακίου της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 365 Ν. 4412/2016, 13 ΠΔ 39/2017 όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, είναι τύποις παραδεκτή και πρέπει να εξεταστεί στην ουσία της.

13. Επειδή η **προσφεύγουσα** με το πρώτο σκέλος της προσφυγής της υπό Γ.1 (σελ. 8 -13) βάλλει κατά της απόρριψης της προσφοράς της, ισχυριζόμενη ότι με μη νόμιμη και εσφαλμένη αιτιολογία και κατά παράβαση των όρων της Διακήρυξης και του Ν. 4412/2016 απορρίφθηκε η προσφορά της δια της προσβαλλομένης απόφασης. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα επικαλούμενη τους κρίσιμους όρους της Διακήρυξης (και δη τα άρθρα 2.2.5, 2.2.9.1, 3.2 και 3.1.2) και τα εφαρμοστέα εν προκειμένω άρθρα του Ν. 4412/2016 (παρ. 1 και 3 του άρθρ. 79), επάγεται ότι υπέβαλε, ως όφειλε κατά το στάδιο υποβολής της προσφοράς της, σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης, το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), πλήρως συμπληρωμένο σύμφωνα με το επισυναπτόμενο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ της Διακήρυξης, δηλώνοντας ρητώς επί του κρίσιμου ζητούμενου όρου του άρθρ. 2.2.5 περί οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας ότι *«ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών του οικονομικού φορέα για τον αριθμό ετών που απαιτούνται βάσει της σχετικής προκήρυξης»* **ανέρχεται σε 705.250,20 ευρώ**, αποδεικνύοντας έτσι ότι πληροί τον επίμαχο όρο χρηματοοικονομικής επάρκειας, αρκούσης περί τούτου της προαποδεικτικής δήλωσής της στο ΕΕΕΣ και χωρίς να απαιτείται κατά το στάδιο αυτό της διαγωνιστικής διαδικασίας προσκόμιση εκ μέρους της αποδεικτικών εγγράφων. Υπό τα δεδομένα αυτά, η προσφεύγουσα παραπονείται καθώς η αιτιολογία απόρριψης της προσφοράς της, για το λόγο ότι δεν έχει καταθέσει οποιοδήποτε επίσημο έγγραφο, ώστε να αποδεικνύει την χρηματοοικονομική της επάρκεια για τα έτη 2020-2021 (όπως πχ ισολογισμούς ή δηλώσεις ΦΠΑ ή Φορολογική δήλωση ή κάτι αντίστοιχο), παρόλο που τα συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία είναι δικαιολογητικά κατακύρωσης και υποβάλλονται από τον προσωρινό ανάδοχο σε επόμενο στάδιο του διαγωνισμού, παρίσταται προδήλως εσφαλμένη και αντίθετη στους όρους της διακήρυξης και του Ν. 4412/2016. Σε κάθε περίπτωση, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, η αναθέτουσα αρχή δεν έπραξε ως όφειλε σύμφωνα με την παράγραφο 3.1.2.1 της Διακήρυξης, ενόσω όφειλε κατά τον άνω όρο να ζητήσει τις σχετικές διευκρινίσεις και τα αποδεικτικά στοιχεία από την προσφεύγουσα. Ακολούθως, με το **δεύτερο σκέλος** της προσφυγής της υπό Γ.2, η προσφεύγουσα βάλλει κατά της αποδοχής της προσφοράς του αναδειχθέντος οριστικού αναδόχου, νυν παρεμβαίνοντος «...». Ειδικότερα, η προσφεύγουσα

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

προβάλλει ότι η προσφορά του άνω οικονομικού φορέα μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή και τούτο διότι – κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας – υπολείπεται του ελάχιστου νομίμου εργατικού κόστους ανά ώρα, ενώ, επίσης, παρίσταται και ασυνήθιστα χαμηλή και η αναθέτουσα αρχή όφειλε να καλέσει τον άνω οικονομικό φορέα προς παροχή διευκρινίσεων κατ' ενεργοποίηση του άρθρ. 88 του Ν. 4412/2016 και 3.1.2 της Διακήρυξης.

14. Επειδή, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, η αναθέτουσα αρχή δεν απέστειλε απόψεις επί της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής.

15. Επειδή ο παρεμβαίνων και αναδειχθείς οριστικός ανάδοχος επί των άνω αιτιάσεων της προσφεύγουσας που βάλλουν κατά της νομιμότητας της προσφοράς του, αντιτάσσει ότι αφενός η προσφορά του είναι καθόλα σύλληπη και σύλληπη με τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, και τούτο διότι οι υπολογισμοί της προσφεύγουσας ως προς το ελάχιστο νόμιμο εργατικό κόστος ανά ώρα είναι εσφαλμένοι, αφετέρου η οικονομική προσφορά του δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή, επικαλούμενος ευνοϊκές συνθήκες που συνηγορούν προς τούτο, ενώ σε κάθε περίπτωση η αναθέτουσα αρχή, ακόμη και εάν έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, όφειλε να τον καλέσει προς υποβολή σχετικών διευκρινίσεων.

16. Επειδή στο Ν. 4412/2016 στο **άρθρο 18** υπό τον τίτλο «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ορίζεται ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.... 2. Κατά την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους....», στο **άρθρο 79** του Ν.4412/2016 υπό τίτλο «Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης» (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ότι: «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής, τα οποία έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου και 77, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.... Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των σχετικών δικαιολογητικών και περιλαμβάνει επίσημη δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά. 3.[...]4.....5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, ..., απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με το παρόν

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

άρθρο, και, κατά περίπτωση, το άρθρο 80, περί αποδεικτικών μέσων. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 80, περί αποδεικτικών μέσων και 82, περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης», στο **άρθρο 88** υπό τον τίτλο «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» προβλέπεται ότι: «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: .....3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18 [...]], στο **άρθρο 103** του Ν. 4412/2016, υπό τίτλο «Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών», ότι: «Πέραν των οριζόμενων στις παρ. 3 και 4 του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, και στο άρθρο 93, περί περιεχομένου φακέλου «Δικαιολογητικά συμμετοχής», ισχύουν και τα ακόλουθα: 1. Μετά από την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή ειδοποιεί εγγράφως τον προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 2690/1999 (Α' 74), όλων των δικαιολογητικών

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

του άρθρου 80, όπως καθορίζονται ειδικότερα στα έγγραφα της σύμβασης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των άρθρων 75 έως 78. Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται στην αναθέτουσα αρχή μέσω του ΕΣΗΔΗΣ....» και στο άρθρο 104 του Ν. 4412/2016, ως έχει τροποποιηθεί με το άρθρ. 44 του ν. 4782/2021 και ισχύει στην προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία, η οποία εκκίνησε την 4-4-2022, ορίζεται ότι «1. Το δικαίωμα συμμετοχής, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, όπως ορίστηκαν στα έγγραφα της σύμβασης, κρίνονται: α) κατά την υποβολή της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή της προσφοράς, με την υποβολή του ΕΕΕΣ, β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του άρθρου 80 και γ) κατά την εξέταση της υπεύθυνης δήλωσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. γ` της παρ. 3 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης».

17. Επειδή στο **άρθρο 68** «Συμβάσεις εργολαβίας εταιρειών παροχής υπηρεσιών» του Ν. 3863/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του Ν. 4144/2013 (ΦΕΚ 88/ Α), ορίζεται ότι: «1. Η εκάστοτε αναθέτουσα αρχή, δηλαδή το Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), οι φορείς και οι οργανισμοί του δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται από τις οικείες διατάξεις, η οποία (αρχή) αναθέτει απευθείας ή προκηρύσσει διαγωνισμό για την ανάθεση παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, υποχρεούται να ζητά από τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης (εργολάβοι) να αναφέρουν στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τα εξής: α) Τον αριθμό των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο. β) Τις ημέρες και τις ώρες εργασίας. γ) Τη συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι. δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων. ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά. στ) Τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο, όταν πρόκειται για καθαρισμό χώρων. Οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης (εργολάβοι) υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, να εξειδικεύουν σε χωριστό κεφάλαιο της προσφοράς τους τα ως άνω στοιχεία. Στην προσφορά τους

πρέπει να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλώσιμων, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι [...]».

18. Επειδή στη Διακήρυξη του διαγωνισμού που αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο αυτού, δεσμεύοντας αμφίδρομα την αναθέτουσα αρχή και τους διαγωνιζόμενους (ΕΑ ΣΤΕ 352/2016, 53/2011, ΣΤΕ 3669/2015, 5022/2012), σε σχέση με τα τιθέμενα ζητήματα ορίζονται τα ακόλουθα:

«2.4.4 Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά» / Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών: υποβάλλεται ηλεκτρονικά επί ποινή απορρίψεως στον (υπό) φάκελο «Οικονομική Προσφορά» ως κάτωθι: Η οικονομική προσφορά, συντάσσεται συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του συστήματος. ....Εκτός της οικονομικής προσφοράς που παράγεται από το σύστημα οι συμμετέχοντες επί ποινή αποκλεισμού πρέπει να συμπληρώσουν και να υποβάλουν ψηφιακά υπογεγραμμένο σε μορφή pdf στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, το επιμέρους έντυπο οικονομικής προσφοράς που περιλαμβάνεται στην παρούσα Διακήρυξη, όπως αυτό έχει αναρτηθεί στα συνημμένα αρχεία του διαγωνισμού.

Η συνολική προσφερόμενη αξία του τμήματος στο επιμέρους έντυπο οικονομικής προσφοράς θα πρέπει, επί ποινή αποκλεισμού, να ταυτίζεται με τη συνολική προσφερόμενη αξία του τμήματος, όπως αυτή εμφανίζεται στην ηλεκτρονική φόρμα του συστήματος. Ως απαράδεκτες θα απορρίπτονται προσφορές στις οποίες: α) δεν δίνεται τιμή σε ΕΥΡΩ ή καθορίζεται σχέση ΕΥΡΩ προς ξένο νόμισμα, β) δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή, με την επιφύλαξη του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 και γ) η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της σύμβασης που καθορίζεται και τεκμηριώνεται από την αναθέτουσα αρχή.

Οι συμμετέχουσες εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή φύλαξης (εργολάβοι), επί ποινή αποκλεισμού, υποχρεούνται να αναφέρουν στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τα εξής:

- α) Τον αριθμό των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο.
- β) Τις ημέρες και τις ώρες εργασίας.

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

γ) Τη συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι.

δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων.

ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά.

στ) Τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο.

Πρέπει επίσης να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλωσίμων, του εργολαβικού τους κέρδους. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι.

2.2.5 Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια: Όσον αφορά την χρηματοοικονομική επάρκεια για την παρούσα διαδικασία σύμβασης, ως ελάχιστη προϋπόθεση για την συμμετοχή στο διαγωνισμό, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν μέσο γενικό ετήσιο κύκλο εργασιών των δύο τελευταίων ετών (δηλαδή 2020 & 2021) ίσο ή μεγαλύτερο από τον προϋπολογισμό του έργου πλέον ΦΠΑ, ήτοι 141.564,00€.

2.2.9 Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής: Το δικαίωμα συμμετοχής των οικονομικών φορέων και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής τους, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2.2.1 έως 2.2.8, κρίνονται κατά την υποβολή της προσφοράς δια του ΕΕΕΣ, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.2.9.1, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών της παραγράφου 2.2.9.2 και κατά τη σύναψη της σύμβασης δια της υπεύθυνης δήλωσης, της περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν. 4412/2016.

2.2.9.1 Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών: Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής των παραγράφων 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7 της παρούσης, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους, ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 1 και 3 του ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ**, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 και συμπληρώνεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς σύμφωνα με τις οδηγίες του Παραρτήματος 1.

2.2.9.2 Αποδεικτικά μέσα: Α. Για την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού κατ' άρθρο 2.2.3 και της πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής κατά τις παραγράφους 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7, οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα δικαιολογητικά του παρόντος. Η προσκόμιση των εν λόγω δικαιολογητικών γίνεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3.2 από τον προσωρινό ανάδοχο. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας.

3.1.2 Αξιολόγηση προσφορών: 3.1.2.1 Μετά την κατά περίπτωση ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει στην αξιολόγηση αυτών, μέσω των αρμόδιων πιστοποιημένων στο ΕΣΗΔΗΣ οργάνων της, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των κειμένων διατάξεων. Η αναθέτουσα αρχή, τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητά από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Η συμπλήρωση ή η αποσαφήνιση ζητείται και γίνεται αποδεκτή υπό την προϋπόθεση ότι δεν τροποποιείται η προσφορά του οικονομικού φορέα και ότι αφορά σε στοιχεία ή δεδομένα, των οποίων είναι αντικειμενικά εξακριβώσιμος ο προγενέστερος χαρακτήρας σε σχέση με το πέρας της καταληκτικής προθεσμίας παραλαβής προσφορών. Τα ανωτέρω ισχύουν κατ' αναλογία και για τυχόν ελλείπουσες δηλώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι βεβαιώνουν γεγονότα αντικειμενικώς εξακριβώσιμα.

3.2 Πρόσκληση υποβολής δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου - Δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου: Μετά την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει σχετική ηλεκτρονική πρόσκληση

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

στον προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ, και τον καλεί να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα όλων των δικαιολογητικών που περιγράφονται στην παράγραφο 2.2.9.2. της παρούσας διακήρυξης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού της παραγράφου 2.2.3 της διακήρυξης, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των παραγράφων 2.2.4 - 2.2.8 αυτής. Ειδικότερα, το σύνολο των στοιχείων και δικαιολογητικών της ως άνω παραγράφου αποστέλλονται από αυτόν σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων με μορφότυπο PDF, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στην παράγραφο 2.4.2.5 της παρούσας».

19. Επειδή, κατά την άνω έννοια των διατάξεων του Ν. 4412/2016 (άρθρ. 79 παρ. 1 και 3, άρθρ. 103 και 104), όπως υιοθετούνται και από το κανονιστικό πλαίσιο της υπόψη Διακήρυξης (άρθρ. 2.2.9.1, 2.2.9.2 και 3.2), το δικαίωμα συμμετοχής των διαγωνιζομένων, οι επί ποινή αποκλεισμού τίθενται όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, που προβλέπονται στα άρθρα 2.2.4 έως 2.2.8 της Διακήρυξης, πρέπει να συντρέχουν, και ως εκ τούτου κρίνονται σωρευτικά, σε τρία (3) χρονικά σημεία, ήτοι **α)** κατά την υποβολή της προσφοράς, **β)** κατά την υποβολή των δικαιολογητικών κατακύρωσης και **γ)** κατά τη σύναψη της σύμβασης. Ειδικότερα, κατά το στάδιο υποβολής της προσφοράς, ισχύει ο κανόνας της προκαταρκτικής απόδειξης περί μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού και περί πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής που τίθενται με τους όρους της Διακήρυξης μέσω της συμπλήρωσης και υποβολής του ΕΕΕΣ, το οποίο συνιστά υπεύθυνη δήλωση που υποβάλλουν οι συμμετέχοντες ως δικαιολογητικό συμμετοχής κατά την υποβολή της προσφοράς τους, και στην οποία δηλώνουν ότι, αντιστοίχως προς τις απαιτήσεις της Διακήρυξης, δεν εμπίπτουν στις καταστάσεις εκείνες που συνιστούν λόγους αποκλεισμού, όπως και ότι πληρούν τα ανάλογα με τη διακήρυξη κριτήρια ποιοτικής επιλογής, ως προκαταρκτική απόδειξη της προσωπικής τους κατάστασης, ώστε να θεμελιώσουν κατ' αρχήν το δικαίωμα συμμετοχής τους στο διαγωνισμό. Σε δεύτερο στάδιο, το δικαίωμα συμμετοχής των διαγωνιζομένων κρίνεται κατά το χρονικό σημείο που η

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

αναθέτουσα αρχή καλεί τον διαγωνιζόμενο που κατ' αρχήν ανέδειξε ως προσωρινό ανάδοχο της σύμβασης να προσκομίσει τα απαιτούμενα κατά τη διακήρυξη δικαιολογητικά κατακύρωσης, προκειμένου εκ των εν λόγω εγγράφων ο διαγωνιζόμενος να αποδείξει στο αυτό στάδιο της διαδικασίας ότι ικανοποιεί πλήρως όλες τις απαιτήσεις που συνδέονται με την κατοχύρωση του δικαιώματος συμμετοχής του στο διαγωνισμό, στοιχεία τα οποία προαποδεικτικά δήλωσε ότι πληροί με τη συμπλήρωση και υποβολή του ΕΕΕΣ. Συνεπώς, ειδικά κατά το στάδιο ελέγχου των προσκομισθέντων δικαιολογητικών κατακύρωσης, ο έλεγχος που διενεργείται έχει διπτό περιεχόμενο, αφενός μεν ελέγχεται η αλήθεια και ακρίβεια των δηλούμενων στο ΕΕΕΣ, ήτοι επαληθεύεται εάν κατ' αληθή και ορθή δήλωση του διαγωνιζομένου, αυτός πληρούσε την εκάστοτε απορρέουσα από το σχετικό δικαιολογητικό απαίτηση κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς του, αφετέρου δε ελέγχεται εάν εκ του περιεχομένου των δικαιολογητικών κατακύρωσης που προσκομίζονται, αποδεικνύεται και κατά το στάδιο της κατακύρωσης (στάδιο στο οποίο τα εν λόγω δικαιολογητικά προσκομίζονται) η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού και η πλήρωση των απαιτήσεων των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, όπως αυτά δηλώθηκαν στο ΕΕΕΣ. Περαιτέρω, πρέπει να επισημανθεί ότι κατά το άρθρο 104 του ν.4412/2016, όπως ισχύει κατόπιν της τροποποίησής του με το άρθρο 44 Ν. 4782/2021 και εφαρμόζεται στην προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία, η οποία εκκίνησε στις 4-4-2022, ο ανωτέρω έλεγχος συνδρομής των κριτηρίων επιλογής στο πρόσωπο των διαγωνιζομένων κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς βασίζεται αποκλειστικά στις υποβαλλόμενες με το ΕΕΕΣ δηλώσεις των διαγωνιζομένων, χωρίς να απαιτείται να υποβληθεί το αντίστοιχο αποδεικτικό μέσο με χρόνο ισχύος που να καλύπτει τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Ωστόσο, αυτονοήτως, ενόψει και της φύσης του ΕΕΕΣ ως ενημερωμένης υπεύθυνης δήλωσης, τα δηλούμενα σε αυτό πρέπει να είναι αληθή και ακριβή, δηλαδή οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να διαθέτουν πράγματι τις προϋποθέσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό που δηλώνουν σε αυτό κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς τους, αποδεικνυομένων των ανωτέρω με τα υποβαλλόμενα από την πλευρά τους δικαιολογητικά κατακύρωσης, ήτοι αποδεικνυομένων ως αληθών δια των δικαιολογητικών κατακύρωσης όσων με το ΕΕΕΣ δηλώνονται εκ μέρους τους.

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

20. Επειδή περαιτέρω, κατά την ρητώς εκπεφρασμένη με τις διατάξεις του άρθρου 68 του Ν. 3863/10 βούληση του νομοθέτη, πρέπει να υπολογίζεται εύλογο -και κατά συνεκδοχή ελέγξιμο από τις αναθέτουσες αρχές, με βάση τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής και τις παρεχόμενες από τις προσφέρουσες εταιρείες εξηγήσεις, ποσοστό διοικητικού κόστους και εργολαβικού κέρδους (ΣΤΕ 198/2013, ΔΕφΘεσσαλ. 344/2012, ΕλΣυν VI Τμ. 150/2014). Σε αντίθεση, ωστόσο, προς το κόστος αμοιβής του προσωπικού, που είναι δυνατόν να προσδιορίζεται επακριβώς με βάση αντικειμενικά δεδομένα, το διοικητικό κόστος, το κόστος αναλωσίμων και το εργολαβικό κέρδος αποδίδονται αναγκαστικά με ορισμένη ελαστικότητα και πρέπει να εκτιμηθούν από την αναθέτουσα αρχή ως εύλογα, προκειμένου η προσφορά να θεωρηθεί αποδεκτή. **Η κρίση αυτή της αναθέτουσας αρχής ελέγχεται ως προς την τήρηση των άκρων ορίων της διακριτικής του ευχέρειας, σύμφωνα και με τα δεδομένα της κοινής πείρας (ΕλΣυν VI Τμ. 1664/2012, 1725/2012, 143, 150, 159/2014).**

21. Επειδή, σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζόμενου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωσή της να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιωδών ισχυρισμών. Η απάντηση αυτή πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ (βλ. ΣΤΕ 7μ 726/2022, ΣΤΕ 199/2021, 154/2021, ΕΑ ΣΤΕ 12/2020). Ωστόσο, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, τους ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΣΤΕ 7μ 726/2022, σκ. 32, ΑΕΠΠ 1554/2021, σκ. 11), **προς την οποία, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται κατ' άρθρο 365 παρ. 1 περ. β' Ν. 4412/2016 να υποβάλλει απόψεις, με τις οποίες έχει τη δυνατότητα να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης, η οποία, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να αναφέρεται ιδίως στις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων.** Στην περίπτωση αυτή, εφόσον διαπιστωθεί από την ΕΑΔΗΣΥ, κατά την εξέταση προβαλλόμενων ειδικών και συγκεκριμένων

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

ισχυρισμών του προσφεύγοντος, ότι ένας προσφέρων υπολόγισε κονδύλια για την εκτέλεση της σύμβασης, το ύψος των οποίων κρίνεται ανεπαρκές, ο αποκλεισμός του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, αφού αυτή κρίνει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος δεν εξηγούν ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και ότι αυτή δεν επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυνάμενης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας (πρβλ. ΣτΕ 602/2021, ΕΑ ΣτΕ 288/2020).

22. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, από την επισκόπηση του ηλεκτρονικού φακέλου του διαγωνισμού, επί των αιτιάσεων της προσφεύγουσας που περιέχονται στο **πρώτο σκέλος** της προσφυγής της **και βάλλουν κατά της απόρριψης της προσφοράς της**, γίνονται δεκτά τα ακόλουθα: Η προσφεύγουσα υπέβαλε προσηκόντως με την προσφορά της, ηλεκτρονικώς υπογεγραμμένο, το ΕΕΕΣ, σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΙΙ της Διακήρυξης, όπου στο «*Μέρος IV: Κριτήρια επιλογής Β: Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια*» αυτού, σε συνέχεια του τιθέμενου ερωτήματος «*Ο οικονομικός φορέας πρέπει να παράσχει πληροφορίες μόνον όταν τα σχετικά κριτήρια επιλογής έχουν προσδιοριστεί από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα στη σχετική προκήρυξη/ γνωστοποίηση ή στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης που αναφέρονται στην προκήρυξη /γνωστοποίηση. Μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών. Ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών του οικονομικού φορέα για τον αριθμό ετών που απαιτούνται βάσει της σχετικής προκήρυξης/ γνωστοποίησης ή των εγγράφων της διαδικασίας σύναψης σύμβασης είναι ο εξής*», **δήλωσε ποσό μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών 705.250,20 EUR** και στο πεδίο προς συμπλήρωση «αριθμός ετών» δήλωσε (2). Ήτοι εκ της άνω, ρητής δηλώσεώς της, στο ΕΕΕΣ, προκύπτει πως η προσφεύγουσα πληροί προαποδεικτικώς την αξιούμενη κατ' άρθρ. 2.2.5 απαίτηση οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, κατά την οποία οι συμμετέχοντες απαιτείται να διαθέτουν μέσο γενικό ετήσιο κύκλο εργασιών των δύο τελευταίων ετών (δηλαδή 2020 & 2021), ίσο ή μεγαλύτερο από τον προϋπολογισμό του έργου πλέον ΦΠΑ, ήτοι 141.564,00€. Ως εκ περισσού μάλιστα, η προσφεύγουσα προσάγει με την ασκηθείσα προσφυγή της τα κρίσιμα έγγραφα, ισολογισμούς ετών 2020 & 2021, εκ των οποίων

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

αποδεικνύεται η δήλωσή της στο ΕΕΕΣ περί του ετήσιου κύκλου εργασιών. Συνεπεία των ανωτέρω, λαμβάνοντας υπόψη και τα προπαρατεθέντα άρθρα της Διακήρυξης και δη τα άρθρα 2.2.5, 2.2.9.1, 2.2.9.2 και 3.1.2, κρίνεται ότι μη νομίμως χώρησε ο αποκλεισμός της προσφεύγουσας δια της προσβαλλομένης απόφασης, και με εσφαλμένη αιτιολογία, και τούτο διότι η προσφεύγουσα προαπέδειξε προσηκόντως δια του ΕΕΕΣ την πλήρωση της αξιούμενης οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας του άρθρου 2.2.5, ενώ ουδεμία υποχρέωση υπείχε κατά το νόμο και τη Διακήρυξη προς υποβολή των επίμαχων αποδεικτικών εγγράφων στο εν λόγω στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, ενόσω τα σχετικά αποδεικτικά έγγραφα, ως προελέχθη, προσκομίζονται από τον αναδειχθέντα προσωρινό ανάδοχο με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης κατά τα ρητώς οριζόμενα στο άρθρ. 3.2 της Διακήρυξης. Εξάλλου, εάν η αναθέτουσα αρχή διατηρούσε οιαδήποτε αμφιβολία ως προς την άνω δήλωση της προσφεύγουσας, περί της αξιούμενης χρηματοοικονομικής επάρκειας και του δηλωθέντος εκ μέρους της μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών των ετών 2020 και 2021, είχε τη δυνατότητα, αλλά και την υποχρέωση, κατά το άρθρ. 79 παρ. 5 του Ν. 4412/2016, το οποίο επαναλαμβάνεται αυτούσιο και στο άρθρ. 2.2.9.1 της Διακήρυξης, να καλέσει την προσφεύγουσα όπως προσκομίσει τα επίμαχα έγγραφα σε οποιοδήποτε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, ήτοι ακόμη και σε χρόνο προγενέστερο της αναδείξεως προσωρινού αναδόχου, και πάντως όχι να προβεί στον αποκλεισμό της προσφεύγουσας εξ αυτού του λόγου. **Άρα, η προσφυγή κατά το σκέλος της που βάλλει κατά της απόρριψης της προσφοράς της προσφεύγουσας πρέπει να γίνει δεκτή ως βάσιμη**, κατ' αποδοχή των οικείων ισχυρισμών της προσφεύγουσας, ακυρουμένης της σχετικής απόφασης της αναθέτουσας αρχής.

23. Επειδή, περαιτέρω και αναφορικά με το **δεύτερο σκέλος** της υπό εξέταση προσφυγής και τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας που βάλλουν κατά της νομιμότητας της προσφοράς του παρεμβαίνοντος και αναδειχθέντος οριστικού αναδόχου, λεκτέα είναι τα εξής: Στο Παράρτημα Ι της Διακήρυξης καθορίζεται το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης και περιγράφονται αναλυτικά οι προς καθαρισμό χώροι της ..., με παράθεση του αριθμού των ατόμων που κατ' ελάχιστο απαιτούνται για τον καθαρισμό εκάστου κτιρίου/χώρου ως και των συνολικών ωρών που θα απαιτηθούν καθ'

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

όλη τη διετή διάρκεια της σύμβασης. Πιο συγκεκριμένα, στο Παράρτημα Ι της της Διακήρυξης αναφέρονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα: «Ο καθαρισμός θα γίνεται καθημερινά από Δευτέρα μέχρι και Παρασκευή και θα αρχίζει μετά το πέρας του ωραρίου των υπαλλήλων της υπηρεσίας. Για τα κτίρια στην ... και στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων ΕΕΛ το προσωπικό του αναδόχου θα απασχολείται ΕΠΙΠΛΕΟΝ και κατά τις πρωινές ώρες και συγκεκριμένα 9:00-13:00 στο κτίριο στην ... και 8:00-14:00 στο κτίριο των ΕΕΛ. Η οριστικοποίηση του ωραρίου και λοιπές λεπτομέρειες θα καθοριστούν με την υπογραφή της σχετικής σύμβασης.....[....] Στις προσφερόμενες τιμές περιλαμβάνονται: Η αμοιβή των εργαζομένων. Τα αναλώσιμα καθαρισμού καθώς και χαρτί υγείας, υγρό σαπούνι κ.α. για όλες τις τουαλέτες. Όλες οι απαιτούμενες εισφορές υπέρ τρίτων, Ασφαλιστικά Ταμεία, κ.λ.π. Οι τιμές θα ισχύουν για δύο έτη από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης.....Για τον καθαρισμό στο κτίριο ... ο ανάδοχος θα πρέπει να απασχολεί καθημερινώς κατ' ελάχιστο, 2 άτομα με οχτάωρη απασχόληση καθημερινά (4 ώρες πρωί - 4 ώρες απόγευμα), για τις Εγκαταστάσεις ... (τέρμα ...) 1 άτομο με πεντάωρη απασχόληση καθημερινά μετά το πέρας της εργασίας 15:00, για τις Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (...) 1 άτομο με απασχόληση καθημερινά (6 ώρες το πρωί 4 ώρες το απόγευμα) και για τα γραφεία της ... 1 άτομο με δίωρη απασχόληση 3 φορές την εβδομάδα κατόπιν συνεννόησης, για τους θαλάμους δεξαμενών και τα αντλιοστάσια ύδρευσης 20 ώρες απασχόλησης ένα άτομο το μήνα κατόπιν συνεννόησης, για Υδροηλεκτρικό Σταθμό ... 1 άτομο με τετράωρη απασχόληση κάθε δεκαπέντε (15) μέρες κατόπιν συνεννόησης». Περαιτέρω, η αναθέτουσα αρχή στο Έντυπο Οικονομικής Προσφοράς, το οποίο είναι ενσωματωμένο στο Παράρτημα Ι της Διακήρυξης (σελ. 50) και το οποίο καλούνται να συμπληρώσουν οι οικονομικοί φορείς, **έχει υπολογίσει το σύνολο των ωρών εργασίας για τη διετή διάρκεια της σύμβασης, το οποίο ανέρχεται σε 17.264 ώρες**, ενώ οι οικονομικοί φορείς στον οικείο πίνακα Οικονομικής προσφοράς καλούνται να συμπληρώσουν τα πεδία: τιμή ανά ώρα/ σύνολο(€), καθώς και το αντιστοιχούν ποσό του Φ.Π.Α. και το γενικό σύνολο. Επίσης, στο Παράρτημα Ι της Διακήρυξης και κάτωθι του Πίνακα Οικονομικής Προσφοράς τίθενται οι ακόλουθες επισημάνσεις: «Οι συμμετέχουσες εταιρείες παροχής υπηρεσιών

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

καθαρισμού ή φύλαξης (εργολάβοι), επί ποινή αποκλεισμού, υποχρεούνται να αναφέρουν στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τα εξής: α) Τον αριθμό των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο, β) Τις ημέρες και τις ώρες εργασίας, γ) Τη συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι, δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων, ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά, στ) Τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο, όταν πρόκειται για καθαρισμό χώρων. Πρέπει επίσης να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλωσίμων, του εργολαβικού τους κέρδους. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι».

24. Επειδή η προσφεύγουσα με την υπό κρίση προσφυγή της και δη κατά το **δεύτερο σκέλος** αυτής που βάλλει κατά της νομιμότητας της προσφοράς του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα, προβάλλει ότι η οικονομική προσφορά του τελευταίου, υπολείπεται του νόμιμου ελάχιστου εργατικού κόστους ανά ώρα εργασίας, όπως αυτό υπολογίζεται με βάση τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας και τους οικείους όρους της Διακήρυξης. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα προβαίνει σε αναλυτικό υπολογισμό του ελάχιστου νόμιμου εργατικού κόστους ανά ώρα, ισχυριζόμενη ότι τούτο ανέρχεται, κατά τους υπολογισμούς της, σε 7,11€/ώρα, και ως εκ τούτου η προσφερόμενη τιμή (τιμή ανά ώρα) του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα, η οποία ανέρχεται σε 6,452 €/ώρα δεν καλύπτει το ελάχιστο νόμιμο εργατικό κόστος, καθώς είναι χαμηλότερη από το ποσό των 7,11 €/ώρα, ενώ επιπλέον σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης, θα έπρεπε επί της προσφερόμενης τιμής/ώρα να υπολογιστούν ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών, των αναλωσίμων, και του εργολαβικού κέρδους. Περαιτέρω, ενόψει της σημαντικής απόκλισης της προσφοράς του παρεμβαίνοντος σε σχέση με τις υπόλοιπες πέντε οικονομικές προσφορές (7,23 ευρώ/ώρα η προσφερόμενη εκ της προσφεύγουσας τιμή, 7,31 ευρώ/ώρα της τρίτης σε σειρά κατάταξης συμμετέχουσας ..., 7,62 ευρώ/ώρα του τέταρτου σε σειρά κατάταξης ..., 7,74 ευρώ/ώρα του πέμπτου σε σειρά κατάταξης οικονομικού φορέα ... και 7,92

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

ευρώ/ώρα της έκτης σε σειρά κατάταξης συμμετέχουσας εταιρείας ...), η οποία (απόκλιση) κατά την προσφεύγουσα συνιστά ένδειξη ικανή για να δημιουργήσει την υποψία ότι το ποσό της προσφοράς του παρεμβαίνοντος είναι ασυνήθιστα χαμηλό, η αναθέτουσα αρχή όφειλε να καλέσει τον άνω οικονομικό φορέα προς παροχή διευκρινίσεων, σύμφωνα με το άρθρο 3.1.2 της Διακήρυξης. Τέλος, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι ο παρεμβαίνων δεν υπέβαλλε καθόλου ανάλυση της οικονομικής προσφοράς του, ώστε να διακρίνονται τα ποσά που αντιστοιχούν στο διοικητικό κόστος, στα αναλώσιμα, στο εργολαβικό κέρδος, καίτοι κατά τη Διακήρυξη και τα Παραρτήματα αυτής, υποχρεούτο.

25. Επειδή από την επισκόπηση της ηλεκτρονικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα και αναδειχθέντος οριστικού αναδόχου προκύπτουν τα ακόλουθα: Στο υποβληθέν αρχείο του με τίτλο «ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ» αναφέρει επί λέξει τα ακόλουθα: «Α) Ο αριθμός των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο ανέρχεται σε 5 (πέντε). Β) Οι ημέρες εργασίας είναι από την Δευτέρα έως την Παρασκευή καθημερινά εκτός επισήμων αργιών: Για τον καθαρισμό στο κτίριο ... θα απασχολώ καθημερινώς κατ' ελάχιστο 2 άτομα με οκτάωρη απασχόληση καθημερινά (4 ώρες πρωί – 4 ώρες απόγευμα) για Εγκαταστάσεις ... (τέρμα ...), 1 άτομο με πεντάωρη απασχόληση καθημερινά μετά το πέρας της εργασίας (15:00) για Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (...), 1 άτομο με απασχόληση καθημερινά (6 ώρες το πρωί - 4 ώρες το απόγευμα), και για τα γραφεία της ... 1 άτομο με ίωρη απασχόληση 3 φορές την εβδομάδα κατόπιν συνεννόησης, για τους θαλάμους δεξαμενών και τα αντλιοστάσια ύδρευσης 20 ώρες απασχόλησης ένα άτομο το μήνα κατόπιν συνεννόησης, για Υδροηλεκτρικό Σταθμό ... 1 άτομο με τετράωρη απασχόληση κάθε δεκαπέντε (15) μέρες κατόπιν συνεννόησης. Επίσης αναλογούν, 4 ώρες την ημέρα στον καθένα. Γ) Η συλλογική σύμβαση εργασίας αφορά τον νόμιμο θεσμοθετημένο κατώτατο μισθό (αντίγραφο αυτής επισυνάπτεται) Δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού ως προς τις νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων ανέρχεται στο ποσό των 109.895,8 ευρώ για 2 έτη. Από αυτά τα 76.306,88 ευρώ αφορούν το καθαρό πληρωτέο. Ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά αντιστοιχεί στο ποσό των 33.588,98 ευρώ, από τα

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

οποία τα 13.002,76 ευρώ είναι των εργαζομένων και τα 20.586,22 ευρώ του εργοδότη. ΣΤ) Τα τετραγωνικά μέτρα ανά άτομο καθορίζονται ως εξής: Είναι 4.965 m² συνολικά, δηλαδή 993 m² αναλογούν στον κάθε ένα από τους 5 εργαζομένους. Επιπροσθέτως, συνυπολογίζουμε διοικητικό κόστος, αναλώσιμα και εργολαβικό κέρδος ύψους 1.491,468 ευρώ. Σύνολο : 111.387,328€».

26. Επειδή κατόπιν των ανωτέρω, στη βάση των εκατέρωθεν προβαλλόμενων ισχυρισμών, γίνονται δεκτά τα ακόλουθα: Κατ' αρχάς, ο παρεμβαίνων, συμπλήρωσε προσηκόντως τον Πίνακα Οικονομικής Προσφοράς και τα επίμαχα οικονομικά μεγέθη, σύμφωνα με το οικείο υπόδειγμα του Παραρτήματος Ι της Διακήρυξης, δηλώνοντας στο υποβληθέν ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ...» ως τιμή/ώρα το ποσό των 6,452€/ώρα, επιπλέον δε δήλωσε ως σύνολο για τις απαιτούμενες 17.264 ώρες για τη διετή διάρκεια της σύμβασης το ποσό των 111.387,328€, πλέον Φ.Π.Α. 26.732,95€ και συνολικώς ποσό 138.120,28€. Υπό τα δεδομένα αυτά και από τη συνδυαστική ερμηνεία των προπαρατεθέντων άρθρων της Διακήρυξης και των αναφερόμενων στο Παράρτημα Ι αυτής, ως και στο υπόδειγμα Οικονομικής Προσφοράς, προκύπτει ότι ο παρεμβαίνων δήλωσε ορθώς την νόμιμη, κατά τους υπολογισμούς του, όπως αυτοί αναλύονται και στην παρέμβασή του, τιμή ανά ώρα, οι δε ισχυρισμοί της προσφεύγουσας περί του αντιθέτου είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Και τούτο, διότι, η προσφεύγουσα ουδόλως προσάπτει συγκεκριμένη πλημμέλεια στην οικονομική προσφορά του παρεμβαίνοντος που ενέχεται με τον εκ μέρους του τρόπο υπολογισμού ανά ώρα, παρά μόνον παραθέτει τον δικό της τρόπο υπολογισμού της τιμής ανά ώρα, χωρίς ωστόσο τούτο να συνεπάγεται άνευ άλλου λανθασμένο υπολογισμό του παρεμβαίνοντος, ιδίως δε όταν η προσφεύγουσα δεν προσάπτει συγκεκριμένη πλημμέλεια επ' αυτού ούτε αναφέρει ποιο σφάλμα έχει επιφοχωρήσει στους υπολογισμούς του τελευταίου. Ούτε άλλωστε, η Διακήρυξη απαιτεί συγκεκριμένο τρόπο υπολογισμό του κόστους ανά ώρα, παρά μόνον απαιτεί την δήλωση τιμής/ώρα για το σύνολο των ωρών της διετούς διάρκειας της σύμβασης. **Συνεπώς, ο υπόψη λόγος της προσφυγής κατά το σκέλος του αυτό, περί μη νόμιμης και υπολειπόμενης του ελαχίστου νομίμου, τιμής/ώρα,**

όπως δηλώθηκε στην οικονομική προσφορά του παρεμβαίνοντος, είναι απορριπτέος.

27. Επειδή, περαιτέρω, επί των αιτιάσεων της προσφεύγουσας περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς του παρεμβαίνοντος και μη διάκρισης στην προσφορά του των ποσών που αντιστοιχούν στο διοικητικό κόστος, στα αναλώσιμα και στο εργολαβικό κέρδος, λεκτέα είναι τα εξής: Εκ των προαναφερθέντων άρθρων της Διακήρυξης, αλλά και εκ του Υποδείγματος Οικονομικής Προσφοράς που καλούνται να συμπληρώσουν οι συμμετέχοντες, δεν προκύπτει διακριτό πεδίο προς συμπλήρωση αναφορικά με το διοικητικό κόστος, τα αναλώσιμα και το εργολαβικό κέρδος. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρ. 2.4.4 της Διακήρυξης και της κάτωθι του Πίνακα Οικονομικής Προσφοράς επισημάνσεις, ως και το ισχύον άρθρ. 68 του Ν. 3863/2010, προκύπτει αναντίρρητα ότι οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς οφείλουν να υποβάλλουν και να δηλώσουν σε χωριστό αρχείο της προσφοράς τους, μεταξύ άλλων, το διοικητικό κόστος, το κόστος αναλωσίμων και το εργολαβικό κέρδος. Από το προαναφερθέν υποβληθέν ηλεκτρονικό αρχείο του παρεμβαίνοντος με τίτλο «ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ», προκύπτει πως ο τελευταίος δήλωσε τα απαιτούμενα κατά τη Διακήρυξη και το άρθρο 68 του Ν. 3863/2010 απαιτούμενα στοιχεία, πλην, όμως, επί της απαίτησης να δηλωθεί και υπολογιστεί εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους, αναλωσίμων και εργολαβικού κέρδους, ο παρεμβαίνων δήλωσε συνολικώς και χωρίς καμία περαιτέρω διάκριση επί των επίμαχων κονδυλίων το ποσό των 1.491,468 ευρώ. Όμως, ο παρεμβαίνων ουδόλως διευκρινίζει ή επιμερίζει το άνω δηλωθέν ποσό εκ 1.491,468€ επί των επιμέρους κονδυλίων που το συγκροτούν, όπως βασίμως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ούτε επίσης ο παρεμβαίνων δηλώνει εάν, στο ανωτέρω ποσό, το οποίο αφορά το διοικητικό κόστος – αναλώσιμα – εργολαβικό κέρδος- εμπεριέχονται και οι υπέρ τρίτων κρατήσεις και σε ποιο ποσοστό. Και τούτο ενώ επιπλέον στο Παράρτημα Ι της Διακήρυξης ορίζεται ότι στις τιμές περιλαμβάνονται *«.....τα αναλώσιμα καθαρισμού καθώς και χαρτί υγιείας, υγρό σαπούνι κ.α. για όλες τις τουαλέτες. Όλες οι απαιτούμενες εισφορές υπέρ τρίτων, Ασφαλιστικά Ταμεία, κ.λ.π.»*. Και ναι μεν η προσφεύγουσα δεν προβάλλει ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς σχετικά με τα δηλωθέντα ποσά για διοικητικό κόστος, κόστος αναλωσίμων και εργολαβικό κέρδος, ωστόσο, δεν θα εδύνατο να πράξει

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

τούτο, ενόψει της έλλειψης ανάλυσης και διάκρισης των επίμαχων κονδυλίων στην οικονομική προσφορά του παρεμβαίνοντος. Από την άλλη πλευρά, ο παρεμβαίνων επιχειρεί τεκμηρίωση και διευκρίνιση των κονδυλίων της προσφοράς του με την υποβληθείσα παρέμβασή του, αντικρούοντας παραδεικνύοντας τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας και προβάλλοντας ευνοϊκές συνθήκες προς υποβολή ανταγωνιστικής εκ μέρους του προσφοράς και χαμηλότερων τιμών. Πλην όμως, σε αυτήν την περίπτωση, ήτοι προβολής ισχυρισμών περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, το πρώτον με την προσφυγή, ως γίνεται νομολογιακώς δεκτό (πρβλ ΔΕφΘεσ/κης 167/2019), ανακύπτει υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να αιτιολογήσει την απόφασή της πλήρως, ειδικώς και σαφώς περί ύπαρξης έγκυρης προσφοράς, η δε αιτιολογία εμπεριέχεται κατ' άρθρ. 365 του Ν. 4412/2016 στην αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία των απόψεων της αναθέτουσας αρχής. Εν προκειμένω, ως προελέχθη, δεν προκύπτει αποστολή απόψεων της αναθέτουσας αρχής επί της προσφυγής και ως εκ τούτου η τελευταία δεν προέβη, αν και εδύνατο, σε συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης κατ' άρθρ. 365 του Ν. 4412/2016, αντικρούοντας τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας σχετικά με το κονδύλιο που έχει δηλώσει ο παρεμβαίνων στην προσφορά ως διοικητικό κόστος – κόστος αναλωσίμων και εργολαβικό κέρδος, αλλά ούτε και τις προβαλλόμενες αιτιάσεις της προσφεύγουσας περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς (τιμή/ώρα), πολλώ δε μάλλον που στην προκείμενη περίπτωση δεν προκύπτει το ακριβές ποσό των πάσης φύσεως κρατήσεων, των αναλωσίμων, του διοικητικού κόστους, εργολαβικού κέρδους κλπ που ο παρεμβαίνων έχει υπολογίσει, ούτε εάν έχει συμπεριλάβει κάποια εξ αυτών στην τιμή/ώρα ή αποκλειστικά και μόνο στο δηλωθέν ποσό των 1.491,468€ που εν γένει και αδιακρίτως δηλώνει ως διοικητικό κόστος – αναλώσιμα – εργολαβικό κέρδος. Επομένως, δοθέντος ότι, αφενός μεν η προσβαλλόμενη δεν περιλαμβάνει καμία αξιολόγηση ως προς το μη ασυνήθιστα χαμηλό ύψος της οικονομικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος, αφετέρου η αναθέτουσα αρχή μη αποστέλλοντας απόψεις παρέλειψε να απαντήσει ειδικώς και επαρκώς στους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, η αρχική της κρίση ότι η προσφορά του παρεμβαίνοντος δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή είναι αναίτιολογήτη και διαμορφώθηκε κατά κακή χρήση της διακριτικής της ευχέρειας. Ως δε έχει κριθεί (ΣΤΕ 54/2018), η ΕΑΔΗΣΥ σε

Αριθμός Απόφασης: 1272 /2022

καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή και να ασκήσει η ίδια πρώτον την αρμοδιότητα της τελευταίας, ήτοι εν προκειμένω κλήση του παρεμβαίνοντος προς αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς του κατόπιν παράθεσης ουσιωδών ισχυρισμών εκ της προσφεύγουσας, καθόσον προφανώς τα κονδύλια που δηλώνει ο παρεμβαίνων δεν εξειδικεύονται επαρκώς κατά τα ανωτέρω (πρβλ. ΑΕΠΠ 435/2021, 1456/2021 σκ. 29 καθώς και αναλυτικά σκ. 21 της παρούσας). Κατόπιν των ανωτέρω, μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή έκαμε άνευ ετέρου δεκτή την προσφορά του παρεμβαίνοντος κρίνοντας ότι δεν υπήρχε ένδειξη προσφοράς ασυνήθιστα χαμηλής σε σχέση με τα δηλωθέντα κόστη, με συνέπεια να καθίστατο επιβεβλημένη η κλήση του παρεμβαίνοντος για παροχή διευκρινίσεων επί των κονδυλίων της οικονομικής του προσφοράς προτού κριθούν αποδεκτά (ΕλΣυν IV Τμ. 24/2015, 218/2014). Συνεπώς, βασίμως υποστηρίζει η προσφεύγουσα ότι η αναθέτουσα αρχή κρίνοντας ότι η προσφορά του παρεμβαίνοντος είναι αποδεκτή χωρίς προηγουμένως να τον καλέσει προς αιτιολόγηση των προαναφερθέντων στοιχείων, υπερέβη τα άκρα όρια της διακριτικής της ευχέρειας (ΕΣ IV Τμ. 24/2015, 218/2014) και ο οικείος λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος, η δε υπόθεση πρέπει κατά το μέρος αυτό να αναπεμφθεί στην αναθέτουσα αρχή, προκειμένου να προβεί στις δέουσες ενέργειες, καλώντας τον παρεμβαίνοντα σε αιτιολόγηση των οικονομικών στοιχείων της προσφοράς του.

28. Επειδή κατόπιν των ανωτέρω, η υπό κρίση προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή. Να απορριφθεί η παρέμβαση. Να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη με αριθμ. 167/2022 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ..., ως και η ενσωματωθείσα σε αυτήν - *κατ' άρθρο 100 του Ν. 4412/2016 και 3.1.2 και 3.3.1 της Διακήρυξης*-, με αριθμ 133/2022 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ... (απόσπασμα από τα Πρακτικά της 8ης Συνεδρίασης), καθ' ο μέρος αφενός μεν απορρίφθηκε η προσφορά της προσφεύγουσας αφετέρου δε κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του ανακηρυχθέντος αναδόχου και νυν παρεμβαίνοντος «...», άνευ ετέρου και χωρίς προηγούμενη κλήση του προς παροχή διευκρινίσεων, κατά το σκεπτικό της παρούσας.

29. Επειδή ύστερα από την προηγούμενη σκέψη πρέπει να επιστραφεί το καταβληθέν από την προσφεύγουσα παράβολο κατ' άρθρ. 363 του ν. 4412/2016.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη με αριθμ. 167/2022 απόφαση (Απόσπασμα από τα Πρακτικά της 11^{ης} Συνεδρίασης) του Διοικητικού Συμβουλίου της ..., ως και την ενσωματωμένη σε αυτήν κατ' άρθρο 100 του Ν. 4412/2016 και 3.1.2 και 3.3.1 της Διακήρυξης, με αριθμ 133/2022 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ... (απόσπασμα από τα Πρακτικά της 8ης Συνεδρίασης), καθ' ο μέρος αφενός απορρίφθηκε η προσφορά της προσφεύγουσας αφετέρου κρίθηκε ως αποδεκτή η προσφορά του ανακηρυχθέντος προσωρινού αναδόχου και νυν παρεμβαίνοντος «...», άνευ ετέρου και χωρίς προηγούμενη κλήση του προς παροχή διευκρινίσεων.

Ορίζει την επιστροφή του κατατεθέντος από την προσφεύγουσα παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 12 Αυγούστου 2022 και εκδόθηκε στις 30 Αυγούστου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΔΙΑΘΕΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΛΑΣ